SENTENTIÆ PUERILES

PRO

PRIMIS LATINÆ LINGUÆ

TYRONBUS,

EX

DIVERSIS SCRIPTORIBUS

COLLECTÆ.

Per LEONARDUM CULMAN.

His accesserunt pleræque veterum Theologorum sententiæ de vera Religione.

LONDINI:

Typis S. PALMER,

Impensis SOCIETATE STATIONARIORUM. 1722.

Vet. A4 f. 2015

VIRO BONO ET ERUDITO

CHUNRADO KOLERO

CIVI GRAYLSHEIMENSI,

LEON. CULMAN, S.P.D.

Libellum hunc Sententiarum qualemcun-que, puerilem sane, ante aliquot an-nos in puerorum usum, ex bonis auto-ribus undique, collectum, atque jam denuo in filiorum tuorum gratiam in hunc ordinem classicum redactum, ti-bi dedicare volui, Chunrade *optime, quo constans ani-mi mei erga te propensi & amantis signum semper habe-res, memoremque me tui, atque beneficiorum in me collatorum diceres. Sic enim amorem amore, benefici-um beneficio, pro ingenii mei atque rerum tenuitate sa-tis pensatum puto. Quamvis dices, hoc officium ver-us in filios tuos collocatum esse, quorum studiis consule-re possim: verum scivi te hoc munere præcipue litera-rum apprime delectari; quia non solum literatus es, veru-m etiam summopere curas, ut & bonis literis atque mor-ibus filioli tui recte formentur, quo reipublicæ Christia-næ olim prodesse queant. Proinde tu, loco filiorum tu-orum, laborem hunc meum avido & bono animo accip-e & amantem redama.*

Bene Vale.

Sapientum Sententiæ

PRO

Primis LATINÆ LINGUÆ

TYRONIBUS

COLLECTÆ.

Sententiæ duarum Dictionum.

Amicis opitulare.
Alienis abstine.
Arcanum cela.
Affabilis esto.
Amicos probato.
Audacia periculosa.
Amicis utere.
Bonis utere.
Blandus esto.
Bonis benefacito.
Benedic omnibus.
Cognosce teipsum.
Cognatos cole.
Concordiam sectare.
Calumniam oderis.
Consule inculpate.
Dolum time.
Datum serva.
Depositum redde.
Deferto neminem.
Delecta amicos.
Diligentiam adhibe.
Existimationem retine.
Ebrietas dementat.
Ebrietatem fuge.
Exerce probitatem.
Æquum judica.
Familiam cura.
Fac justa.
Filios erudi.
Fuge turpia.
Inimicitias fuge
Iracundiam tempera.
Inimicitias dissolve.
Juste judicato.
Justitiam colito.
Jusjurandum serva.
Libenter disce.

Ludos fuge.
Legibus pare.
Laudato honesta.
Linguam tempera.
Libros evolve.
Liberos institue.
Litem odoris.
Mortalia cogita.
Magistratum metue.
Mundus esto.
Majori cede.
Minori parce.
Magistrum metue.
Multitudini place.
Mendacium oderis.
Meretricem fuge.
Neminem irritato.
Neminem irriseris.
Neminem vitupera.
Ne jurato.
Nemini adverseris.
Nihil diuturnum.
Omnibus placeto.
Oculis moderare.
Otiosus ne sis.
Otium fuge.
Omnia mutantur.
Pacem dilige.
Pietatem sectare.
Probrum fugito.
Principem honora.
Periculosa temeritas.
Principi obedito.
Pudorem serva.
Propria custodi.
Prudentiam exerce.
Respice futurum.
Reverere parentes.
Religionem cole.
Regem honora.
Risum moderare.
Rectum quære.
Rationi obtempera.
Rumores fugito.
Sapientibus utere.
Sobrius esto.
Saluta libenter.
Seniorem venerare.
Suspicionem abjicito.
Temperantiam exer(ce
Tempori pare.
Tecum habita.
Veritati adhæreto.
Utere virtute.
Violentiam oderis.
Voluptatem tempera.
Verecunde responde.
Verecundiam serva.

Sententiæ trium Dictionum.

AMor vincit omnia. Amor ſui cæcus.
Arma neſciunt leges.
Audentes fortuna juvat.
Aſſiduitas duriſſima vincit.
Avarus ſemper eget. Avaritia nihil miſerius.
Auro nihil inexpugnabile. Ars vincit naturam.
Aliena concupiſcere noli. A vitiis abſtineto.
Amicos pecuniæ faciunt.
Avaritia vitiorum caput.
Alii aliis præſtant. Aſſuefactio efficaciſſima eſt.
Belli exitus incertus.
Beneficii accepti memento.
Belli fortuna anceps. Bellum gerendum conſilio.
Brevis hominum vita. Bis pueri ſenes.
Cultus res ſacra.
Cor hominum indomabile.
Cor hominis pravum.
Crimina multa diſſimulanda.
Comparatio omnis odioſa. Cuique ſua dos.
Comitas amicos parit.
Comitate vincendi moroſi.
Conſcientia mille teſtes.
Cibus immodicus noxius.
Conſilio inimica iracundia.
Cupiditas eſt inexplebilis.
Cupiditas pecuniæ fugienda.

Calamitas nemini exprobranda.
Convitiis non reſpondendum.
Deſidia generat oblivionem.
Dies affert multa.
Difficile aſſueta relinquere.
Divitiæ faſtum pariunt.
Dies ægritudinem adimit.
Deſperandum de nemine.
Dona multum poſſunt.
Delinquentes ſunt corrigendi.
Divitiæ vitiorum miniſtræ.
Difficillimum vincere naturam.
Diſcordia dilabuntur regna.
Difficilia quæ honeſta.
Divitis incauta Oratio.
Diviſio rem attenuat.
Dubium quodcunque probato.
Dubius rerum eventus.
Dives omnis inexplebilis.
Doloris medicus tempus.
Exercitatio optimus magiſter.
Exercitatio poteſt omnia.
Æquales æqualia delectant.
Exilium multos honeſtat.
Experimento nihil certius.
Æſtate prudentiores reddimur.
Ebrietatis comes oblivio.
Flagitiorum turpis exitus.

Felicium multi cognati.
Felicitas incitat inimicitias.
Fames optimus coquus.
Fortuna reddit insolentes.
Felicitatis comes invidia.
Ferocitatis lenitate sedatur.
Factum stultus agnoscit.
Fœminæ sunt inconstantes.
Furori cedendum est.
Fuge nimis alta.
Finem vitæ specta.
Forma perit vino.
Fortes fortuna adjuvat.
Fame nihil miserius.
Firmum in vita nihil.
Fugax est ætas.
Futili nihil credendum.
Finis miseriæ mors.
Gaudium dolori junctum.
Gratia gratiam parit.
Gloriæ fundamentum labor.
Honos alit artes.
Hominum mentes variæ.
Honores præbet pecunia.
Humani casus ancipites.
Humanarum rerum vicissitudo.
Infelix litium exitus.
Incertus rerum exitus.
Ira tormentum sui ipsius.

Jucundi acti labores. In vino veritas.
Iram compescere arduum.
Jactantiæ comes invidia.
Ingenia hominum varia.
Inconsulti facile ruunt.
Incommodum hilaritate condiendum.
Ingens telum necessitas.
Industriam adjuvat Deus.
Infida semper societas.
Inconstantia fastidit amicos.
Incognitum non amatur.
Inexplebilis est mendicitas.
Injuriæ beneficio vincuntur.
Jucunda rerum vicissitudo.
Ignorans omnis instabilis.
Infelicitas nemini objicienda.
Injurias tolerare difficile.
Laus excitat ingenium. Lis parit litem.
Labore omnia florent. Lingua multos perdidit.
Labores gloriæ fundamentum.
Linguam digito compesce.
Labor est thesaurus hominis.
Laus merces virtutis. Libertate nihil dulcius.
Malus similem quærit.
Male partem dilabitur. Multa docet fames.
Malum patientia tollitur. Mens præsaga futuri.
Mulierem ornat silentium.
Miserrimum fame mori.
Mortalibus nihil tutum.

Munera capiunt homines.
Mutua defenſio tutiſſima.
Muſicam docet amor. Mors omnia ſternit.
Mors eſt inevitabilis. Mala ſenium accelerant.
Mulieris dos pudicitia.
Memoria theſaurus artium.
Maledictis non reſpondendum.
Natura paucis contenta.
Nemo ſibi naſcitur. Nihil temere credideris.
Nil mentiri debes. Neceſſitas caret lege.
Ne tua jactato. Ne aliena deſpicito.
Ne cui obtrectato.
Neceſſitati nihil repugnat.
Neceſſitas frangit ferам.
Nimia parſimonia vitanda. Nox pudore vacat.
Ne quid nimis. Nihil aſſuetudine majus.
Nuſquam tuta fides.
Nihil inexpertum affirmes.
Naturæ fruſtra repugnatur.
Nihil fugacius tempore.
Obſequium amicos parit.
Occaſio facit furem.
Opulentia tollit animos.
Omnium principium grave.
Occaſio non negligenda.
Opes celeriter dilabuntur.
Odium obſequio lenitur.
Omnia fert ætas. Opes arte parantur.
Otium ingenii rubigo.

Pauper-

Paupertas excitat artes.
Præceptori discipulus obediat.
Pecuniæ obediunt omnia.
Præceps consilium inauspicatum.
Paupertas amicis non spoliat.
Paria sunt conservanda.
Pudor mendico inutilis.
Plurimum calculus vincit.
Patria nihil dulcius.
Procrastinatio est odiosa.
Principium dimidium totius.
Quæ nocent, docent.
Quævis terra patria.
Risus nimius cavendus.
Similia similibus favent.
Simile simili gaudet. Servitus omnis misera.
Soli fortunati amantur.
Somnus mortis imago. Spes servat afflictos.
Studium humanos reddit.
Suum cuique pulchrum.
Sequiter ver hyemem. Stultus stulta loquitur.
Studia mentem indicant. Sors omnia versat.
Silentium ubicunque tutum.
Superbi difficile corriguntur.
Solus sapiens dives. Spes alit exules.
Sibi quisque placet. Satietas ferocitatem parit.
Semper feriæ inertibus.
Sermo medetur tristitiæ. Silentio nihil utilius.
Tempus edax rerum. Tempus breve est.

Tem-

Tempus celerrime aufugit.
Tempore omnia peraguntur.
Tempus omnia revelat.
Tempore omnia conſumuntur.
Tempore nihil velocius. Tempore fiunt omnia.
Tempus dolorem lenit.
Venter caret auribus. Vetita magis appetimus.
Veritatis ſimplex oratio.
Vulgi judicium ſtultum. Virtus laudata creſcit.
Uſu omnia conſumuntur. Varia dono hominum.

Sententiæ quatuor dictionum:

ALiam ætatem alia decent.
Aliis aliud vitii eſt.
Amicis utendum cum modeſtia.
Aſſidua exercitatio omnia poteſt.
Ab hominibus blandientibus cavendum.
Amicos inter adverſa cognoſcimus.
Amici boni rari ſunt.
Amicitia vetus raro aboletur.
Amanti nihil eſt difficile.
Ambitio in Republica peſtilentiſſima.
Amicitia omnibus rebus anteponenda.
Annus fructificat non tellus.
Animus cujuſque ſermone revelatur.
Ante annos prudentia nulla.
Arcus nimis intenſus rumpitur.
Aſſueta mala non offendunt.
Amor eſt non ſanabilis.

Adversa sæpe excitant ingenium.
Auro placatur rex avarus.
Avari cupiditas nunquam expletur.
Audere non est sapientis.
Amico fido nihil pretiosius.
Adest unicuique rei modus.
Admonentes libere rari sunt.
Ampla satis forma pudicitia.
Amicitiæ nullum pondus recusat.
Amorem oculi potissimum conciliant.
Avari non possunt satiari.
Avaritia nullum vitium tetrius.
Aranearum telis similes leges.
Beneficium semper beneficium provocat.
Beneficium animo donantis metiendum.
Beneficii exprobatio molesta est.
Bellum civile malum pernisiosum.
Bona multa negligendo perduntur.
Bonis amicis parcius utendum.
Bonos viros omnia decent.
Blandis verbis homines exorantur.
Conjugium inæqualium malum est.
Canes timidi vehementius latrant.
Calliditas nimia interdum obest.
Charum est quod rarum est.
Consuetudo omnia dura lenit.
Consilium ubique plurimum valet.
Conscientia recta suavissima est.
Consuetudo quovis tyranno potentior.

Commune naufragium omnibus ſolatium.
Conſilium poſt facta inutile.
Cunctis opibus ſapientia pretioſior.
Creſcentem ſequitur cura pecuniam.
Cum blanditur inimicus, fallit.
Cum fortuna mutantur amici.
Degeneres animos timor arguit.
Divitiæ bonæ mentis onera.
Docti doctorum familiaritate gaudent.
Dulce eſt meminiſſe laborum.
Dulce eſt paternum ſolum.
Deteriorum ſemper major pars.
Damnum turpi lucro præponendum.
Diverſæ terræ diverſa producunt.
Donum a dantis animo penſatur.
Divitiæ ſunt cauſæ jurgiorum.
Damnare facile neminem debemus.
Diſſimulanda eſt ſua miſeria.
E ſquilla non naſcitur roſa.
Egeſtatem affert manus otioſa.
Ex aſpectu naſcitur amor.
Eruditiores efficimur omnes damno.
Extrema gaudii luctus occupat.
Ebrietas abditiſſima pectoris profert.
Ex minimis initiis maxima.
Errare commune eſt mortalibus.
Enſis pueris non committendus.
Exprobratio calamitatis nemini objicienda.
Experientia eſt providentiæ magiſtra.

Ex parvis fiunt magna.
Ex otio vitia proveniunt.
Expertus pericula facile expaveſcit.
Felicitas multos habet cognatos.
Fortuna ſimillima vento eſt.
Fallere alios malum eſt.
Futurorum nulla certa cognitio.
Fies malus malorum contubernio.
Fugiendum eſt malorum Commercium.
Fratrum concordia rara eſt.
Fugienda ſunt nimis alta.
Fides etiam hoſti ſervanda.
Gravis culpa tacenda loqui.
Gloria pecuniis non emitur.
Homines ad malum proclives.
Hominis figura oratione cognoſcitur.
Humile vitæ genus tutiſſimum.
Inſipiente fortunato nihil intolerabilius.
Irati nihil recte faciunt.
Inter fratres rara concordia.
Ignavis ſemper feriæ ſunt.
Ingratitudo vitiorum omnium caput.
In omni re opus eſt animo.
In adverſis amicus probatur.
In omni re varietas delectat.
Inter arma ſilent leges.
Impatientia res cunctas exaſperat.
Impetus cuncta male miniſtrat.
Innumeris laboribus honos conſtat.

Ira omnium tardiſſime ſeneſcit.
Ingens theſaurus, bonus amicus.
Inopinata mala graviora ſunt.
Immenſum gloria calcar habet.
Invidia ſuum torquet autorem.
Improba lingua nihil perniciosius.
Innumera mala parit ſecuritas.
Ingenium mala ſæpe movent.
Ira non ſedatur Iracundia.
Labor eſt theſaurus hominibus.
Labor virtutis gloriam accipit.
Labor improbus omnia vincit.
Longior vita diuturna calamitas.
Libenter feras quod neceſſe eſt.
Minerva invita nihil tentandum.
Mala herba non perit.
Mens præſaga futuri eſt.
Multa petentibus deſunt multa.
Mendacem memorem eſſe oportet.
Malum lucrum æquale diſpendio.
Multis ictibus dejicitur quercus.
Moroſi nil candide interpretantur.
Malem conſilium conſultori peſſimum.
Mortalibus nihil charius pecunia.
Mors omni ætati communis.
Mali ſunt vicina bonis.
Malo accepto ſtultus ſapit.
Male reſpondent coacta ingenia.
Modeſtia ſanitati multum confert.

Miseri felicibus invidere solent.
Natura nihil solitarium amat.
Negotiosa res est litigare.
Ne vulgi sequaris errores.
Novit paucos secura quies.
Nihil efficacius simplici veritate.
Ne majora viribus suscipias.
Nihil turpius sene libidinoso.
Nihil absurdius divite avaro.
Nullus mortalium absolute beatus.
Naturæ necessitas exiguo placatur.
Nemo læditur nisi a seipso.
Nocet temeritas multum mortalibus.
Nulla amicorum melior possessio.
Nihil est homine calamitosius.
Nihil dulcius amico monitore.
Nihil vulgarius quam fallere homines.
Nimia lenitas non probatur.
Non semper arridet fortuna.
Opes amicos multos conciliant.
Omnia habere nemo potest.
Omnibus horis nemo sapit.
Optimum aliena insania frui.
Omnia sua tempore peragenda.
Omnes res facile mutantur.
Oculus domini saginat equum.
Otium multa docet vitia.
Omnium est dulcissimum accipere.
Omnia bona pace constant.

Omnes deteriores ſumus licentia.
Oratio factorum eſt ſimulacrum.
Oculi auribus ſunt fideliores.
Omne ſolum forti patria.
Pauperum mors eſt ſine ſtrepitu.
Pauperum ſermones ſunt vani.
Præſtantiores ſunt ſenum ſententiæ.
Parva non ſunt contemnenda.
Præcocia ingenia cito deſiſtunt.
Patria ſua cuique jucundiſſima.
Publica concordia nihil utilius.
Parſimonia & labore creſcunt res.
Prudentis eſt multa diſſimulare.
Preturbato cordi nihil jucundum.
Perdifficile eſt bonum eſſe.
Pertinacia, elati animi comes.
Probitas magnum ingenium facit.
Peccanti non præſtandum obſequium.
Poſt mortem ceſſat invidia.
Proſperis rebus animi luxuriant.
Quot capita, tot ſenſus.
Qualis vir, talis oratio.
Qualis princeps, talis populus.
Quiſque ſuis malis blanditur.
Quid turpis arrogantis imperitia?
Quot homines, tot ſententiæ.
Quantum habebis, tanti eris.
Qualis percontatio, talis reſponſio.
Res ſeria eſt conſultatio.

Rem peractam ſtultus intelligit.
Re præterita omnes ſapimus.
Rubor virtutis eſt color.
Raro ulla calamitas eſt ſola.
Ratio degenerat ſine exercitatione.
Soli miſeri carent invidia.
Sermone qualitas viri cognoſcitur.
Silentio multis reſpondetur aptius.
Sequitur facile tempeſtatem ſerenitas.
Sua quemque alit ars.
Senectute otioſa nihil jucundius.
Sermo opportunus eſt optimus.
Sermo character animi eſt.
Suus rex reginæ placet.
Sera in fundo parſimonia.
Semper inops quicunque cupit.
Sua quemque ſtudia delectant.
Sine opibus nihil valemus.
Sanitate nihil in vita melius.
Sine vitiis nemo naſcitur.
Sapientia nimia non eſt ſapientia.
Suus cuique attribuendus eſt error.
Supra vires nihil tentandum.
Suo quiſque ſtudio delectatur.
Spes mentes hominum fovet.
Turpe lucrum adducit infortunium.
Tempus omnia ſecum trahit.
Trahit ſua quemque voluptas.
Tempore adverſitatis probatur amicus.

Tempore omnia fiunt leviora.
Vinum immodicum, malorum cauſa.
Ventre pleno, pejor conſultatio.
Vulgus amicitias utilitate probat.
Voluptates commendat rarior uſus.
Ubi timor, ibi oculus. Ubi amici, ibi opes.
Ubi amor, ibi oculus. Ubi dolor, ibi digitus.
Unus vir, nullus vir.
Ut quiſque eſt ita loquitur.
Virtute nulla poſſeſſio major.
Variæ ſunt rerum vices.
Vitia celari non poſſunt.
Vana gloria non eſt petenda.

Sententiæ trium Dictionum.

AB aliorum caſu diſce quid vites.
Abjiciendus pudor, quoties urget neceſſitas.
A cane non magno ſæpe tenetur aper.
Ad otium proclives ſumus omnes.
Adverſa æquo animo ſunt toleranda.
Adulatio maxima in amicitia peſtis.
Adoleſcentis eſt majores natu revereri.
Adeo in teneris aſſueſcere multum eſt.
Ad omnem diſciplinam tardior eſt ſenectus.
Agentes & conſentientes pari pœna puniuntur.
Alterius ſalus, alterius eſt exitium.
Alterius opes, alterius ſunt ſpolia.

Alia vita, alia vivendi ratio.
Amicus verus thesaurus est magnus.
Amici in rebus adversis cognoscuntur.
Amor verus nullum novit habere modum.
Animus duris assuetus, minus offenditur.
Animus cujusque sermone revelatur.
Ars laborat citra fortunae opem.
Asinus mavult stramina quam aurum.
Aurum multis sæpe suasit perperam.
Bacillum vitæ est egregia eruditio.
Beneficium collatum ingratos solet fœnerari.
Bene pauperem esse, melius est quam ditescere male.
Beatissima civitas, quæ a sapientibus regitur.
Bonæ leges ex malis moribus procreantur.
Bonis quod benefit, haud perit.
Bonos viros nihil maledicta vulnerant.
Boni ad bonorum convivia ultro accedunt.
Canis pauperem peregrinum semper infestat.
Canis festinans cœcos parit catulos.
Canis antiquus catenæ assuefieri non potest.
Certiora quæ videntur, quam quæ audiuntur.
Credendum non cito est, quod dicitur.
Celant sua mala domestica sapientes.
Cavendum ab eo, qui semel impositit.
Charius est quicquid mercede paratur.
Consilio melius vincas, quam iracundia.
Consultatione, re peracta, non opus est.
Consilium petendum a consultis & prudentibus.

Consuetudo cum bonis viris est habenda.
Corpus magis dolore affici, quam mentem velis.
Corrigere naturam malam difficile est.
Comite scelesto haud unquam iturus utere.
Consuetudo in rebus omnibus semper est potentissima.
Cura in omni re plurimum valet.
Cum amico benemerito non est suscipiendum certamen.
Cui fortuna adversatur, amicos non habet.
Desipere in loco, summa sapientia est.
Dispares mores disparia studia sequuntur.
Dissidentes facile superantur, concordes haud facile.
Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est.
Difficile est tristi fingere mente jocum.
Dives est, qui nihil sibi deesse putat.
Divitiæ labore parantur, prodigalitate pereunt.
Diis, parentibus, præceptoribus non redditur æquivalens.
Difficilis res inventu verus amicus.
Dives memineris, ut prosis pauperculis.
Doctrina vana est, quæ sine ratione accesserit.
Dos non facit faustum conjugium, sed virtus.
Durum est ea relinquere, quibus diu assueveris.
De suis quisque verba facit.
Dum non licet ut expeto, vivo ut queo.
Damnaveris nullum, causa non cognita.
Dos est magna virtus parentum.

Dum Felis dormit, ſaliunt Mures.
Dantur nunc opes nullis niſi divitibus.
Difficilius eſt felicem, quam adverſam ferre fortunam.
Doctus pauper diviti indocto præponitur.
Ex parvo initio res magna oritur.
Ex vitio alterius ſapiens emendat ſuum.
Ex aliorum erratis ipſi cautiores efficimur.
Exilium eſt illic homini, ubi parum commode vivit.
Eximia eſt virtus præſtare ſilentia rebus.
Enſis vulnerat corpus, ſed animum oratio.
Errata ipſi noſtra non agnoſcimus.
Fortis eſt, Falſam infamiam contemnere.
Fortis animi eſt, non perturbari in rebus adverſis.
Facilius quis conſulit aliis quam ſibi.
Fortunæ incommoda nihil movent ſapientem.
Feſtinationis comites ſunt error & pœnitentia.
Feliciter ſapit, qui alieno periculo ſapit.
Facile fuſtem invenerit, qui cupit cædere canem.
Facile evolat verbum, tamen nunquam redit.
Fortuna proſpera, dum blanditur, perdit.
Feliciſſimus, cui nihil contigerit in vita mali.
Felix, quicunque dolore Alterius diſces poſſe carere tuo.
Facile eſt abſentem vincere, qui non repugnat.
Fruſtra ſapit, qui ſibi non ſapit.
Gallus in ſuo ſterquilinio plurimum poteſt.
Gratior eſt pulchro veniens e corpore virtus.
Hoſtem beneficiis vincere, optima ultio eſt.

Humi

Humilis fortuna tutior est quam excelsa.
Hæreditas famæ, quam divitiarum, honestior.
Humani animi difficilis est conjectura.
Homo avarus quidquid agit, properat omnia.
Habent & suam tranquillitatem tranquillæ aquæ.
Heri probitas familiam etiam reddit meliorem,
Inter socrum & nurum vetus est bellum.
Insperata accidunt sæpius, quam quæ speres.
Ingenia præclara æmulis nunquam caruerunt.
Jugum qui fert volens, leve efficit.
Ipsa dies quandoque parens, quandoque noverca.
Infelicitatem absconde, ne inimicos reddas lætos.
Ingentes opes non parantur sine fraude.
Ingratitudo omnia vitia in se complectitur.
Incommoditas semper comes est commoditatum.
In aliena vitia natura sumus oculati, non in nostra.
Iræ imperans, vitam vives validissimam.
Incumbere variis ubique est languidum.
In rebus malis opus est bono consilio.
In adversis rebus amicus cognoscitur.
In periculoso negotio non est dormitandum.
Impossibilia optare sibi, delirantis est.
Inutilis est pudor, quem urget necessitas.
Invendibili merci oportet ultro emptorem adducere.

Indicat amicos tempus, ut aurum ignis.
Invidus alterius rebus macreſcit optimis.
Lites animi tranquillitatem adimere ſolent.
Longior vita ſolet plurima incommoda afferre.
Laudatur, non qui diu, ſed qui bene vixit.
Lucrum malum damnum ſemper affert.
Luxu corporis hebeſcit mentis acies.
Liberalem oportet eſſe, ſed pro facultate.
Lucrum niſi eſſet, nemo malus eſſet.
Libentius oculatis, quam auritis teſtibus creditur.
Leve fit, quod bene fertur onus.
Laude & obſequio vincuntur homines.
Mulier mala cunctis feris eſt ferocior.
Matrona frugi paſſim non eſt obvia.
Mulier domus ſalus eſt, & calamitas.
Miſerrimum mortis genus, fame emori.
Mores bonos colloquia parva diruunt.
Majora perdes, parva ni retinueris.
Multa eveniunt homini, quæ non vult.
Modus omnibus in rebus optimus habendus.
Multa bona multis præter ſpem evenerunt.
Multi invident aliis bonum, quo ipſi carent.
Mentis habitum ſermonis cultus ſolet indicare.
Multis diſplicet qui ſibi nimium placet.
Multo præſtat medicari initia, quam finem.
Mores bonos convictus inficit improbus.
Mores amici noveris, non oderis.
Mortalia omnia mutationes multas habent.
Magnæ res diſcordia pereunt, concordia valent.

Mendacium odit omnis ſapiens & bonus.
Multa mala affert hominibus otium.
Maxima utilitas ſcire uti paupertate.
Nihil noſtrum eſt, quod auferri poteſt.
Nulla diſcordia ubi idem eſt animus.
Ne commercium habeas cum improbis.
Non refert quam diu vixeris, ſed quam bene.
Ne quenquam punito, rem niſi expenderis.
Noli miſero inſultare: ſors communis eſt.
Nunquam repente vir bonus ditatus eſt.
Nullum animal, nulla merx difficilior cognitu quam homo.
Non vivendum ut edas, ſed edendum ut vivas.
Non ætate, ſed ingenio acquiritur ſapientia.
Non proderit tibi ingenii felicitas, niſi exercueris.
Ne curis tuum ipſius animum excrucies.
Ne moveris malum bene conditum.
Nihil turpius, quam cum familiari bellum gerere.
Nemo eſt hominum in quo non aliquid vitii ineſt.
Non eſt beneficium quod in quæſtum mittitur.
Non parum lucri facit, qui damnum effugit.
Ne diſce turpitudinem, neve admiſeris.
Non fœminam aurum exornat, ſed boni mores.
Natura non dedit imperare fœminis.
Nihil, præter quod gliſcit, novit fœmina.
Natura non ſinit præeſſe fœminam.
Nihil eſt ab omni parte beatum.
Nihil pejus mœrore in rebus mortalium.

Nullam

Nullam feres pauperie molem acerbius.
Ne cuncta ſemper, oro, credas omnibus.
Ne ſtudeas malefacere, confiſus opibus tuis.
Nihil eſt tam grave quam paupertas.
Ne faſtina diteſcere, ne pauper fias ſtatim.
Naturam iniquitas morum plane inficit.
Nihil eſt tam grave, quin amicum feceris.
Nihil ſanitate in vita præſtantius.
Nemo ſic diligenter aliena, ut ſua, curat negotia.
Ne conare quod fieri non poteſt. (dur
Nihil eſt tam diuturnum, quod non emolliat a
Nox, amor, vinum, turpia ſuadent.
Non ulli tacuiſſe nocet, nocet eſſe locutum.
Non eſt ejuſdem, & multa, & opportuna dicere.
Nihil odioſus quam quod ſemper idem eſt.
Naturæ ſuum jus eripere difficile eſt.
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Nihil recte faciunt miniſtri, niſi adeſt herus.
Non omnia eveniunt quæ in animo ſtatueris.
Omne nimium cunctis in rebus eſt fugiendum.
Oculis magis habenda fides, quam auribus.
Optima cogitata ſæpe peſſime cedunt.
Oportet feneſcentem ſemper aliquid addiſcere.
Optima quæque difficiles habent exitus.
Omnes ſibi melius eſſe malunt, quam alteri.
Omnis res properando parit errorem.
Omne malum naſcens facile opprimitur.
Omnis mora, quantumvis puſilla, longiſſima v
tur.

O

Oportet id quod adeſt boni conſulere.
Optimum erit ſiquis tempus ſpectaverit aptum.
Onus, cui impar ſis, ne ſubiveris.
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Omnium rerum extremum eſt mors.
Patienter ferenda quæ mutari non poſſunt.
Patrum mores non ſunt arguendi, ſed ferendi.
Pauci in ſecundis rebus moderati ſunt.
Peſſimus autor rerum gerendarum ira.
Patria ſua cuique jucundiſſima eſt.
Poſt factum plerumque magis ſapimus.
Proruunt cornua arietibus bene paſtis.
Peſſimi ſunt conſultores ira & cupido.
Præſtat inviſum eſſe quam miſerablilem.
Plurima ſunt cognoſcenda, ſed optima retinenda.
Præceps ira, multorum malorum autor.
Pharmaca naſcenti ſunt adhibenda malo.
Pulchritudo corporis fragile bonum eſt.
Protinus apparet, quæ planta frugifera ſit.
Parva ſcintilla contempta maximum excitavit incendium.
Periculoſum eſt ſe aquis credere.
Præſtantiſſimarum rerum ſumma raritas eſt.
Prudentis eſt nihil temere agere.
Pares cum paribus facillime congregantur.
Proba merx facile emptorem reperit.
Præterita reprehendi poſſunt, corrigi non poſſunt.
Plures vincuntur æquabilitate, quam duritia.
Pulchrum eſt, modum cujuſque ſcire temporis.

Præſtat

Præſtat mori quam fœdam vitam vivere.
Placidis dictis dolor recte curabitur.
Ponere modum iræ & voluptati bonum eſt.
Præſtat egere, quam ex ſcelere diteſcere.
Præſtat tacere quam loqui indecentia.
Pluris eſt oculatus teſtis unus, quam auriti decem.
Plures necat lingua quam gladius.
Perturbato cordi nihil eſt mundum.
Pinguis venter non gignit ſenſum tenuem.
Patriæ fumus igne alieno luculentior.
Plus audit quiſque domi quam foris.
Plus vident oculi quam oculus.
Probis ab amicis facta promanant proba.
Patria eſt homini ubicunque felicitur agit.
Pauper eſt, non qui parum habet, ſed qui plus cupit.
Perverſæ ſodalitates malum fructum ferunt.
Pudore amiſſo, omnis virtus ruit.
Præterita compellunt nos futurorum rationem habere.
Pulchrum eſt injurias in gratiam commutare.
Pueris nocet potare vinum.
Quod repente tollitur, non eſt diuturnum.
Quæ cernuntur, certiora ſunt quam quæ auditur.
Quod quiſque vehementer amat, ejus non potest obliviſci.
Quod aliis vitio vertas, ipſe ne feceris.

Qui

Quicquid præter ſpem evenit, id deputato eſſe in lucro.
Qui fugitant labores, optant dies feſtos.
Quicunque recuſat laborem, non fert fructum.
Quid de quoque viro & cui dicas ſæpe caveto.
Quod multi faciunt, non continuo bonum eſt.
Quod uni bonum, alteri malum videtur.
Quod non aſſuetum, laborem recuſat.
Qui nimium properat, ſerius abſolvit.
Qui neſcit diſſimulare, neſcit imperare.
Quod ſatis eſt cui contingit, nihil amplius optet.
Qui ſe peccare neſcit, corrigi non vult.
Quam multa mala hominibus affert otium?
Quod natura eſt inſitum, nullo corriges negotio.
Quiſque advigilat ad id quod expetit.
Qui beneficium collocat in ingratum, perdit operam.
Quicquid nativum eſt, id haud facile mutatur.
Qui ſimul duplex captat commodum, utroque fruſtretur.
Quod ſatis decretum eſt, id nemini licet evitare.
Quod factum eſt, infectum fieri non poteſt.
Quam quiſque norit artem, in hac ſe exerceat.
Qui ſe deprædicant arrogantius, malos habent vicinos.
Quæ merito pateris, facile ferenda ſunt.
Rebus maxime proſperis metuenda diverſa fortuna.
Res non poteſt conſiſtere, cum quæſtum ſuperat ſumptus.

Res initio puſilla creſcit in majus.
Res factu ardua, tamen aſſidua induſtria evin-
tur.
Rei non bonæ conſuetudo peſſima eſt.
Res humanæ natura proclives ſunt ad corruptelam
Res mala eſt multa concupiſcere.
Rex magnus quiſque ſe bene rexerit.
Solatium in miſeriis amicus compatiens.
Secundæ res incautos dementant, & perdunt.
Senectutis eſt otium & quies.
Sæpe etiam ſub pallio ſordido ſapientia eſt.
Sæpe de leviſſimis cauſis exiſtit ira.
Sine pennis volare haud facile eſt.
Supellex mulieris, eſt clarus clamor.
Sæpe ſumma ingenia in occulto jacent.
Suum quiſque ſtudium maxime probat.
Sapientis eſt a viro ſapiente diſcere.
Summa cura lingua regi debet.
Stulti ſunt qui corrigi nolunt.
Superanda omnis fortuna ferendo eſt.
Si non potes quod vis, id velis quod poſſis.
Senex homo eſt moleſtus cœtui juvenum.
Sapientia non eſt res ulla dignior.
Sapiens in ſe omnem habet ſubſtantiam.
Secreta animi nunquam prodito.
Sapienti turpe eſt dicere, non putavi.
Semper malis inviſa fuit egregia virtus.
Senex multa, quæ non vult, videt.
Si dixeris quæ vis, quæ non vis audies.

Sæpe mali malefacta viri populus luit omnis.
Stultus perinde atque luna immutatur.
Sæpe vincas patientia, quem non viceris impetu.
Sola pecunia possunt expugnari alioqui invicta.
Satius est initiis mederi quam fini.
Solitariæ manus invalida pugna est.
Sine convictore amico insuavis vita est.
Silendo nemo peccat, loquendo persæpe.
Spernimus in communi omnes præsentia.
Suæ quemque sortis pœnitet, alienam miratur.
Sine ope divina nihil valemus.
Semper similem ducit Deus ad similem.
Sæpenumero pessima pro bonis amplectimur.
Semper metuit, nimium præsaga mens.
Satius est tacere, quam tacenda proloqui.
Sæpe consilio dissimilis eventus.
Spectandus semper est finis & rei exitus.
Tempus nullum est infructuose transeundum.
Talia dicentur tibi, qualia dixeris ipse.
Tum judicant homines, ubi jam pœnitet.
Tempus ad lucem ducit veritatem.
Temulentus dormiens non est excitandus.
Tarditas in rebus gerendis odiosa.
Tanti quisque habetur, quantum habet.
Talis quisque fit cum qualibus agit familiaritatem.
Verecundia, bonum in adolescente signum.
Violentia odium parit, odium dissensiones.
Vis sine consilio nihil prodest.
Ubi quisque thesaurum habet ibi, habet & cor.

Ut tua fuerit oratio, ita tibi reſpondebitur.
Voluntas ſæpe laudanda eſt, ubi vires deſunt.
Voluntas & labor procreant artes.
Varia & mutabilis ſemper fœmina.
Uxor quæ pudicitiam amiſit, omnia ſimul perdidit.
Uxorum vitia poſt nuptias diſcimus.
Voluptate capiuntur homines ut hamo piſcis.
Unicum confugium in egeſtate eſt ars.
Victum para undecunque, at non ex crimine.
Unicuique dedit vitium natura creato.
Ubi quis dolet, ibidem & manum habet.
Vita noſtra ſimilis bullæ in aqua.
Vina hilaritas minuit ſenectutis moleſtiam.

Sententiæ ſacræ feſtis diebus juventuti literariæ proponendæ.

ABſque Deo nihil poſſumus.
Affectum cordis exigit Deus.
Afflictis adeſſe ſolet dominus.
A Deo pendent omnia.
Ad terrena non reſpiciendum.
Arbor ex fructibus cognoſcitur.
Aſſidue bene operandum.
Adverſitates noſtræ a Deo.
Avaritia infert Dei oblivionem.
Adverbum Dei nihil addendum.
A ſolo Domino cuncta ſperanda.

Amiſſo verbo dei omnia amittuntur.
Animæ ſalus à verbo Dei pendet.
Avari verbum Dei derident.
Audaces Dominus dejicit.
Ab Adamo peccatum in nos derivatum eſt.
A Deo omnia donantur, quibus egemus.
Ad vanitatem naturâ proclivis eſt homo.
Auxilium à Domino exſpectandum.
Avaritia cor excœcat & indurat.
Autor omnium operum Deus.
Benedictio Dei omnia fœcundat.
Bona omnia dantur credenti.
Bonorum noſtrorum diſpenſatores tantum ſumus.
Bonitas Dei rebus in omnibus elucet.
Bellandum non eſt, niſi neceſſitate urgente.
Bellum moventes primi ſæpe vincuntur.
Bello parta bello pereunt regna.
Bona piis adveniunt Dei gratiâ.
Bona opera probant fidem.
Benedictio Domini credentes alit ac ſuſtentat.
Cognitio Dei vita æterna.
Conſilio Dei omnia fiunt.
Credenti omnia ſunt poſſibilia.
Conſilia Dei non mutantur.
Credentibus omnia bona communicantur.
Chriſtiani Templum Dei ſunt.
Charitas ſymbolum credentium.
Charitas eſt plenitudo legis.
Conſilium nullum contra Dominum.

Carnales regnum Dei non vident.
Confidentia ſola habenda in Deum.
Chriſtum qui fide habet, omnia habet.
Chriſtus eſt omnium bonorum theſaurus.
Crux ſequitur Confeſſionem fidei.
Crucem ſequitur gloria.
Compatiendum omnibus.
Crux eſt probatio fidei.
Conſcientiâ certâ omnia facienda ſunt.
Cæcitas eſt pœna contemptûs verbi Dei.
Conſilio & induſtriâ omnia gerenda.
Calamitas omnis peccatorum pœna eſt.
Credentes Deo omnia committunt.
Credentes in Chriſtum habent vitam æternam.
Concordia Eccleſia regenda eſt.
Chriſto data eſt omnis Poteſtas.
Chriſtum audit, qui ex veritate eſt.
Chriſti obediunt omnes creaturæ.
Chriſti regnum in æternum durabit.
Cultus Dei ſine fide nullus.
Conſilium Dei immutabile.
Cura omnis Deo committenda.
Chriſtus una à morte liberat.
Chriſtum ſequentibus nihil deeſſe poteſt.
Cum hoſtibus beneficè agendum.
Cupiditas habendi, radix omnium malorum.
Confidendum non eſt in homine.
Conſilia hominum à Deo moderantur.
Contra mortem non eſt remedium.

Dei

Dei voluntas omnibus in rebus ſpectanda.
Deus opitulatur in afflictionibus.
Deus curam noſtri habet.
Damnandum temerè nihil eſt.
De verbo otioſo reddenda eſt ratio.
Deus emendat nos cruce.
Deus fons omnium bonorum.
Deus ſubitò ſuos adjuvat.
Deus ſolus ſcrutator cordium.
Deo nihil non poſſibile.
Deus conditor rerum omnium.
Deus in tempore ſuccurrit.
Deus ſolus ſempiternus eſt.
Deus fide agnoſcitur. Deus ſpes fidelium.
Deo nihil eſt occultum.
Deo omnia patent. Deus regit omnia.
Doctrina quævis probanda.
Deus homini omnia ſubjecit.
Deus non reſpicit perſonas.
Deus videt & audit omnia.
Dei conſilia nobis abſcondita.
Deo potiùs obediendum, quam hominibus.
Deus ſibi ſoli omnia reſervavit.
Dei mandatis nihil addendum.
Divitiæ obveniunt benedictione Dei.
Deus ſuos liberat ſuo tempore.
Dives & pauper à Deo facti.
Deus ubi non eſt, ibi nihil.
Deum humana aſtutia nihil celare poteſt.

Deo adverſante, omnes creaturæ adverſantur.
Deus homines non vult otioſos eſſe.
Divitiarum cupiditas à Deo abducit.
Deus paſcit ac ſervat nos ultra noſtram curam.
Deus eſt Spiritus, & in Spiritu adorandus.
Dei opera & conſilia inſcrutabilia.
Deus ſolus & gratis remittit peccata.
Deus operatur omnia bona opera in nobis.
Deus verbo ſuo monet, antequàm puniat.
Deus corrigit, ſed non abjicit ſuos.
Extollens ſe humiliabitur.
Exempla multorum non ſunt imitanda.
Externa non inquinant hominem.
Eveniunt non quæ nos inſtituimus, ſed quæ Deus decrevit.
Externa curare, neglectis internis, cœcitas eſt.
Emendatio vitæ fit Lege Dei.
Ebrietatis pœna, ſtultitia.
Fidelibus nihil deeſt.
Fideles mundus odit.
Furor depravat judicia.
Fides Dei donum eſt.
Fides ſola juſtificat.
Fides gratis data.
Fidem reſpicit Deus.
Fidei ſigna opera ſunt.
Fides facit filios Dei.
Fides adverſitate probatur.
Fidelium mors vita.

Fideles ſunt Deo curæ.
Famis tempore ſatiantur fideles.
Fides bonorum operum fons.
Fides verbo Dei nititur.
Futurorum cura, nobis inutilis.
Fame fideles non pereunt.
Fides vera non poteſt eſſe otioſa.
Fides cujuſque ex fructibus cognoſcitur.
Gloria Deo tribuenda, non nobis.
Gemitus oppreſſorum exaudit Deus.
Garrulitas non eſt abſque peccato.
Garrulitas ſtultitiæ & mendacii argumentum.
Gratia nondum natis promittit Deus bona.
Humiles erigit Deus.
Homini non fidendum.
Homini cuncta ſerviunt.
Humilitatem vult Deus.
Hominis vita militia eſt.
Honor ſolius Dei eſt.
Humani conatus inutiles.
Humana ſolatia pereunt.
Homo calamitoſum animal.
Homo ad calamitatem naſcitur.
Homo omnia à Deo accipit.
Humilibus dat Deus dona ſua.
Homines ſapientiâ, non viribus ſuis reguntur.
Humiliat Deus omnia excelſa.
Hominis cor ex natura ſua malum.
Humana ratio Deum agnoſcit.

Homo ſibi ipſi calamitatum autor.
Hoſtem beneficio vincere, optima ultio.
Judicia Dei inſcrutabilia.
Inobedientia Deo diſplicet.
Judicare alios periculoſum.
Infidelitas omnia imputat.
Judicandum eſt poſt cauſam cognitam.
Impiorum conſilia non ſuccedunt.
Incrudelitas radix omnium peccatorum.
Impii ſuo conſilio conſumuntur.
Impii dona Dei contemnunt.
Ignorantes legem Dei maledicti ſunt.
In timore Dei omnia aggredienda.
Impiis voluptas eſt alienam famam lædere.
In ſolo nomine Jeſu ſalvamur.
In operibus bonis non eſt torpendum.
Impius quod maxime timet, accidit ei.
Impiis omnia cedunt in malum.
Labore comparandus victus.
Liberalibus benedicit Deus.
Laborandum eſt ut proximo proſimus.
Lætitia juſtorum nunquam perit.
Liberorum copia Dei donum optimum.
Longior vita diuturna calamitas.
Magiſtratui parendum.
Mortis certum tempus.
Morbi ob peccatum veniunt.
Majoribus honor exhibendus.
Miracula non temere fiunt à Deo.

Mali puniendi ut non lædantur boni.
Miſericordia Dei initium ſalutis noſtræ.
Miſericordia Dei omnibus neceſſaria.
Mors dura ſequitur bonam vitam.
Monitis ſalutaribus non obtemperantes pere-(unt.
Mors in credentes nihil juris habet.
Malus magiſtratus populo malo datur.
Malum non alio malo, ſed bono pellitur.
Malis Deus utitur organis.
Non temere judicandum.
Nullum malum impunitum.
Nihil pejus ingratitudine.
Nemini maledicendum.
Nemo ſine peccato eſt.
Nemo coram Deo innocens.
Nemo ſibi ſoli natus eſt.
Nulla re abutitur juſtus.
Non ferunt Impii caſtigationem.
Nihil faciliùs quam calumniari.
Nullus Propheta acceptus in patria.
Numerus populi Dei pauciſſimus.
Nihil poſſumus ex nobis.
Nihil peſtilentius malâ doctrinâ.
Non obliviſcitur ſuorum Deus.
Nihil cæcius corde impii.
Nihil externi moratur Deus.
Non ſatis bene cœpiſti, niſi perſeveres.
Otium exſecratur Deus.
Omnes ſumus peccatores.

Omnium hominum opera impura.
Operarius cibo ſuo dignus.
Optima pœnitentia, vita nova.
Oculorum concupiſcentia decipit.
Omnia noſtra in manu Dei poſita.
Omnia poſſibilia ſunt credenti.
Opus non reſpicit Deus, ſed animum.
Omnia propter hominem condita ſunt.
Omnia Verbo Dei condita ſunt.
Omnia in melius interpretanda.
Opportunitas nuſquam non obſervanda.
Orandi torpor, malum præſagium.
Potentes Deus dejicit.
Pios fovet Dominus.
Peccatum cauſa mortis.
Peccata operit charitas.
Pœna impiorum æterna.
Parentibus obedire debemus.
Piorum memoria æterna.
Pauperes ulciſcitur Deus.
Peccata non delentur operibus.
Piis condiuntur dulcia amaris.
Piis omnia cedunt in bona.
Princeps bonus à Domino datur.
Peccata remittuntur ex gratia Dei.
Paſcit Deus ſuos certiſſime.
Peccatum eſt quod abſque fide eſt.
Perſonarum acceptio non eſt apud Deum.
Pauperi merces non eſt deferenda.

Peccata ſolus Deus remittit.
Providentiâ Dei orbis gubernatur.
Propitius Deus optima hæreditas.
Puer alimentum in mundum ſecum affert.
Qui plus ambit minus conſequitur.
Qui magna moliuntur, nihil efficiunt.
Reſpublica propter pios floret.
Reddetur unicuique juxta facta ſua.
Reprobos recta monita reddunt deteriores.
Rebus utendum, ſed non fidendum.
Reprehenſio non ſine calumniâ.
Senectus veneranda.
Superbos perdit Deus.
Societas mala vitanda.
Succeſſus à Deo eſt.
Superbia animarum perditrix.
Scandalum non præſtandum pueris.
Sapientia, non arma, defendit.
Seditioſis nunquam feliciter ceſſit.
Sine fide in Chriſtum nemo ſalvatur.
Sine Verbo Dei nemo eſt ſapiens.
Sapientes ferunt caſtigationem.
Satan nocere nequit, non permittente Deo.
Sapientum conſilia Deus irrita facit.
Sapientia humana ſtultitia in rebus Dei.
Tarde eſt iraſcendum.
Tranquillitas in hâc vitâ non ſperanda.
Timentes dominum bene vivent.
Voluntas Dei bona.

Verbo Dei alimur. Voluntas Domini ſtabilis.
Vindictam prohibet Deus.
Veritas ſemper perſecutores habebit.
Uxor bona datur à Domino.
Vocatio cuique ſua curanda.
Veritatis contemptus graviſſimum peccatum.
Vincere cupiditatem maxima fortitudo.

F I N I S.

Communiora atque quotidiana morum puerilium præcepta.

SUrgens manè, primum diei initium auſpicaberis in nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti ;
Et dominica oratione commendabis te Chriſto. Gratias ages, quòd eam noctem voluit proſperam tibi ;
Deinde precaberis, ut diem itidem illum totum tibi fortunet bene, nè impingas in peccatum ;
Mox veniens in conſpectum, felicem diem precaberis parentibus ;
Indè capillitium comes, manu vultum lavabis

ut quam primùm recipias te ad ludum.

Ante ingreſſum, Spiritum ſuum ut tibi largiatur Chriſtus, orabis; quia citra illius opem fruſtra eſt quod tentatur.

Cùm veneris in frontiſterium, libenter auſculta, & quod agis, toto pectore agito.

Reſponde verecundè. Prava non mordicùs confuta, ſed verecundé.

Ante omnia cave, nè merito vapules.

Ne quid dicto factóve vel præceptorem offendas, vel ſodales tuos. (vince.)

Diſputantem contra te magis doce, quam

Dimiſſus à ludo domum propera, nec in platea moram feceris.

Domi ſi quid eſt obſequii præſtandum parentibus, diligenter obi.

Quod ſi vacat tecum repetere, quod prælectum eſt in ſchola, repete. Nihil enim in vita pretioſius tempore.

Cogita, quod irrecuperabile eſt, & perit quod tranſigitur. Ubi hora ingruerit prandii menſam adornato in tempore. (dato.

Sed ante apparatum pocula diligenter mun-

Menſæ primùm ſupponatur mappa, indè circulus æreus, proxime ſalinum, poſt hæc orbes, ad poſtremum panis.

Eodem autem modo quo apparatur, ità & removetur, menſa.

Orbes colligentur primum, poſthac ſalſamenta & ſal. Indè

Indè caſeus, vel quicquid aliud eſt ſecundarum menſuram. (mappa.

Ad ultimum una cum pane removeretur &

Erectis & compoſitis pedibus ita, ſolicitè animadvertens nè deſit quid. Et cùm infundendum ſive quid porrigendum, apponendum aut tollendum eſt, civiliter id feceris.

Amandatus aliquò, reditum matura.

Ante & poſt epulas Deo benedicas.

Aſtans non turbabis, vel inturbabis aliorum ſermonem, ſed interrogatus breviter reſpondeto.

Cantharos & viſa nè per oblivionem confundas, ut alterum fundas pro altero, ſi varia vina.

Salis nè obliviſcitor.

Sciſſum vel confractum menſæ nè apponito.

Sub noctu inter cœnam advigilato attentè pro emungendis lucernis, & nè quid fœdi pœdoris in nares redoleat convivantium.

Emungens candelam, nè extinguito.

Sed nè aſſueſcas etiam, quicquid de menſa remotum eſt, vel reconditum domi habent, abligurire.

Actis gratiis, ſublatis omnibus, ſi quid vacat, luſu quopiam honeſto animum laxa cum ſodalibus, donec hora revocat in ludum à luſu.

Si autem contingat, ut ipſe quoque menſæ accumbas, hæc obſervabis. Im-

Imprimis, ungues præſciſſos habeto.
Manus lavato. Erectus accumbito.
Hoſpiti collocanti acquieveris.
Ebrietatem fuge. Sobrius eſto.
Sic præbebis hilarem te, ut ſemper memineris quid deceat ætatem tuam.
Poſtremus omnium admoveto manum patinæ.
Si quid datur lautius, recuſato modeſtè.
Si inſtabitur, accipe & gratias age.
Mox decerptâ portiunculâ, quod reliquum eſt illi reddito, aut alicui proximè accumbenti.
Alterius tamen uxori, marito aſſidente, nihil reddideris. Similiter principi aut magnati nihil reddideris.
Parenti, amico, cognatis, licet frangere quæ optima videntur.
Si quid lautius miniſtratur, ut hepar piſcium & alia quædam, parciùs guſtaveris, reliquum diſtribuas.
Si quis præbibit, hilariter illi bene precare; ſed ipſe bibito modicè. Si non ſitis, tamen admoveto cyathum labiis. Arride loquentibus.
Ipſe nè quid loquare, niſi rogatus.
Si quid obſcœni dicitur, nè arride, ſed compone vultum quaſi non intelligas.
Nè cui in menſa obtrectato. Ne cui temet anteponito. Nè tua jactato. Nè aliena deſpicito.
Eſto comis erga tenuis fortunæ ſodales.
Deferto neminem. Nè ſis lingua futili.

Si videris convivium esse prolixius, precatus veniam, ac salutatis convivis, subducito te à mensa.

Panem pectore nè proscindes.

Digitulos proscindens cultro, ne appoſueris.

Quæ ante, & juxta repoſita sunt edito.

Decerpturus ex catino quippiam, ſummo cultro comprehendito.

Nè ut ſus, effundas te ſupra cibum.

Nè confundas vel turbaveris digitis, quæ poſita ſunt in catino.

Ova manducaturus, panem conſcindito fruſtatim prius.

Verùm nè quid præterfluat, curato.

Maturè edas ovum.

Teſtas non confractas in catinum rejicito.

Inter edendum ovum, non potabis.

Comeſturus, thoracem nè commacules.

Piper quoque edens, digito nè prælinge.

Suprema labia aut naſum mantili nè emungas inter epulandum. Naſum non abſtergas niſi ſudariolo, idque civiliter atque modeſtè.

Mucum digito non exculpito.

Salino digitis nè indas, neq; ſalſamentis & piperatis omnibus. Buccellas nè nimis denſas ſumito, vel amplas, ſed ſingulas conſcindito.

Ex ore nihil extraxeris in orbem.

Caput inter epulas nè ſcalpito.

Omnis cachinnus effuſus in convivio turpis eſt.

Potaturus,

Potaturus, duobus digitis labra ſuprema abſtergito.

Non appareat ſupernatans in poculo tuo ſagimen aut pinguedo.

Sed nec cibum habens in ore, & necdum voratum potabis. Simul & mandere, & loqui ruſticum eſt.

Screare ſimiliter, aut oſcitare, aut expuere crebriùs, ſimiliter incivile habetur.

Agreſte & ethnicum habetur, in ſupremum cubitum recumbere.

Panem tinctum vino edere ex poculo in cœtu hominum ridiculum eſt.

Non recumbes in dorſum more ruſticorum.

Cochleari quantum ſatis eſt, haurito & ſorbito.

Inter ſorbendum nihil deſtilles, neque bis uno hauſtu ſorpſeris.

Donec manderis & glutiveris, ne ſorbeas iterum.

Canum eſt immenſos bolos vorare, & oſſa rodere.

In oſſibus ſi quid pulpamenti hæreat, modeſtè cultro proſcindito.

Alii vero convivæ quid præcerpant, vel appoſitum habeant, nè temerè circumſpectaveris.

Quod ſemel dentibus demorſum aut roſum eſt, paropſidi ne inferas.

Turpe eſt oſſium & eduliorum quiſquilias ſub menſam dejicere.

Indecens

Indecens quoque, unguibus, linguâ, aut cultro repurgare dentes, ſed agendum id eſt extra convivium.

Cibo eſto temperatus ac feſtivus.

Prande parcius. Cœna liberalius.

A cœna ſuavibus fabulis temet oblecta.

Cibi vel potûs non quantum libidini, ſed quantum naturæ ſatis eſt, ſume.

Pranſus hilariter, quædam facito.

Sub cœnam pauliſper ambula.

Cœnaturus idem facito.

Jejunus ſtudebis ac ſcribes.

F I N I S.

Tho: Carlyon.

His Book.

J. 1. 28.